

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: ההכנה הראויה

פרשת נצבים וילך

בס"ד | גיליון מס' 147

כיצד מברג קטן הצליח להציל מפעל ענק?

במוצאי מנוחה קידמנוך תחילה...

ונחקרה, היכן נוכל לשפר את התפילה שלנו, בציבור, במניין, בשלמות. נעקוב אחר סדרי הלימוד שלנו, עד כמה הם קבועים, רציניים, רצופים וסדירים. נעמיק מבט אל מעשי החסד שלנו, האם אנו מרבים לעשות חסד, עד כמה החסד תופס נתח מכובד ביום יום שלנו, וגם נבדוק את שמירת העיניים והפה, ועוד...

אחת הדרכים הטובות והמבטיחות לעשות את בדק הבית האישי הזה, היא להתחבר לספר מוסר או התעוררות, לעיין בו, להתחזק בו, לצעוד בעקבות הנחיותיו. בימים אלו, הלימוד בספרי התעוררות מועיל ביותר, כי הם מסייעים לנו לבצע את המעקב אחר הטעון שיפור, למצוא את המקומות בהם נוכל להיטיב את מעשינו, וגם מעניקים לנו עצות מעשיות לעשות זאת.

בימים אלו נעשה 'סקירה כללית', נבדוק מה טעון שיפור, היכן טעון חיזוק. נחפש את המקומות הללו ונפעל לשפרם, כדי לכבס את לבבנו ולנקות את עצמנו, למען נגיע לרגעי המלכת המלך נקיים וזכים, מצוחצחים ורעננים, כי 'רצוננו לראות את מלכנו!'

אורח לרגע שגילה את הפגע...

את כל הונו ואונו, השקיע ר' יצחק ד., תושב מודיעין עילית, במפעל הבקבוקים הענק שהקים בצרפת. הוא השקיע כסף רב, שכר את טובי המומחים להקמת מפעלים, כשבחזונו - הקמת מפעל הבקבוקים המשוכללים ביותר באירופה. המכונות המשוכללות עבדו במרץ 24 שעות ביממה, ייצרו כ-800 בקבוקים מדי שעה, וכל זאת על בסיס תפעול אלקטרוני בלבד, משוכלל ומתקדם במיוחד. אך ר' יצחק לא הסתפק בכך, וחיפש כל דרך להגדיל עוד את כושר הייצור של המפעל.

בהשקעה אדירה של כסף, הבאת מהנדסים מהמזרח הרחוק ושיפור ושכלול כל המכונות במפעל, הצליח ר' יצחק יותר מלשלוש את קצב הייצור, מכ-800 בקבוקים לשעה לכ-3,000 בקבוקים לשעה. עתה היה ר' יצחק מרוצה: המפעל עובד בתפוקה מלאה, ההשקעה מניבה פירות. המפעל עומד בחזית הטכנולוגיה העילית, וקצב הייצור בו משביע רצון, וגם ריווחי במיוחד...

כמה שנים חלפו, ולפתע הבחין ר' יצחק כי החלה ירידה ברמת הייצור. לפרקים היו המכונות המשוכללות מייצרות רק 2,900 בקבוקים, לפעמים אפילו פחות. המצב לא נראה מבשר טוב, קצב הייצור הלך וירד, ור' יצחק הזעיק את טובי המהנדסים והטכנאים, לפשפש בקרבי מכונות הענק ולמצוא את הסיבות לירידה בקצב הייצור.

אלו יוצאים ואלו באים, הכרטיס האלקטרוני הוחלף, גם המשאבה. המנוע תוקן, המדחס שוכלל, הסרט הנע נבדק לעומק. אפס, כל אלו לא הצליחו לעצור את הירידה בקצב הייצור, לא הצליחו להשיב את המפעל לתפוקה המלאה כמקדם. בכל יום שחלף הביט ר' יצחק בעיניים כלות בקצב הייצור ההולך ופוחת, עד שעמד כבר על פחות מ-2,000 בקבוקים לשעה, אך אין לאל ידו להושיע...

הרגעים הגדולים קרובים מתמיד. כל לב יהודי כבר רוטט בהתרגשות, בכל נשמה יהודית כבר נעים המיתרים העמוקים. בעוד ימים ספורים יהפכו התכונה והדריכות לעובדה בשטח: כרטיסי ה'שנה טובה' יפתחו, יהודים ילחצו ידיים לחבריהם בידידות באיחולי שנה טובה, יגיוני הרגש יכבשו כל פינה, התפוח ייטבל בדבש כאות לשנה מתוקה...

ואז, בבוקרו של יום ראש השנה, ימהר כל יהודי לבית הכנסת. בעיניים נוצצות, בהתלהבות נרגשת, בשמחה שאין לתארה. כל אחד מאיתנו יפתח את המחזור ויחל בתפילה, ואז יישמע קולו של החזן מנעים בשירה הפותחת: 'אהה, אהה, אהה', רגע לפני שאבוקת זעקה תפרוץ בהתרגשות מפני כולנו, זעקה הבוקעת מעומק הלב ומתשתית הנפש: ה-מ-ל-ך!

ולא זעקה בלבד יש כאן, אלא משהו עמוק, נוקב, אהב ומתרפק עד אין קץ. זעקת 'המלך' היא הרגע הנשגב בו אנו מקבלים על עצמנו מחדש את עול מלכותו, ושומחים להכריז מחדש כי אנו נאמנים לו. זעקת 'המלך' היא המעמד המרגש ויוצא הדופן, בו אנו מחליטים מחדש כי ה' הוא מלכנו ולו אנו עבדים, ואנו גאים להיות כפופים למרותו של אבינו מלכנו!

ואין יהודי שלא זכאי להשתתף במעמד הזה, אין יהודי שאין לו את הכבוד והעונג להיות שותף למעמד המלכת המלך. הרי מי שמבקש מאיתנו כי נמליך אותו - הוא המלך בעצמו, 'אמרו לפניי מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם'. המלך מזמין אותנו למעמד המלכתו, פונה לכל יהודי ויהודי, ומבקש את השתתפותו האישית במעמד הגדול בו נשוב ונמליכו כמלך העולם...

כשנערכים לרגע כזה, למעמד כה נשגב כמו המלכת המלך, מתארגנים מראש. נכון, אם בן המלך יבוא בבגדים מזהומים למעמד המלכת אביו - כנראה יאשרו לו להיכנס בשל היותו בן המלך, אבל זה יהיה לו מאוד לא נעים... כל בר דעת מבין: לאירוע של המלכת המלך באים לבושים בקפידה, נקיים וזכים, מצוחצחים ומבריקים!

כשנתבונן באותו מעמד נשגב העומד לפנינו, נבין כי זהו בדיוק הזמן להתארגן. להתנקות, להיטהר, להזדכך. עכשיו הזמן להתלבש בבגדים מכובדים, לנקות כל כתם, להסיר כל בדל אבק, לסלק כל לכלוך. אנו נערכים לאירוע של המלכת המלך, ועלינו להגיע אליו מוכנים וערוכים, לבושים כדבעי ומבהקים בניקיון!

לכן ניתנו לנו במתנה ימי הסליחות, הם ימי ההכנה הקרובים כל כך למעמד הגדול. אלו השעות והרגעים בהם אנו מכבסים את עצמנו, את הלבוש הרוחני שלנו. אלו ימי ההתארגנות, בהם אנו מסירים כל אבק, מנקים כל לכלוך, מכבסים כל כתם. אלו ימים שניתנו לנו במתנה, בהם נוכל להתכבס, להיטהר, להגיע לרגעי המלכה מצוחצחים ונקיים.

כל המוטל עלינו, הוא לעצור את מירוץ היום, למצוא דקות ספורות בהן נחפש את הכתמים החבוים בליבנו, המודחקים מתחת מטלות היום יום שלנו. נחפשה דרכינו

ההכנה הטובה לראש השנה!

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל - ראש ישיבת מיר, פגש פעם בערב ראש השנה את אחד מתלמידיו ששימש כראש כולל. ראש הישיבה פנה אליו ושאל: 'אמר לי מר, במה את מתכוון לקראת ראש השנה?'

נענה ראש הכולל במבוכה מה: 'מתחזק... לומד... מתפלל...', 'פה מאוד', השיבו רבו, 'ובכל זאת, במה אתה מתחזק ביותר? במה אתה מתכוון בעיקר?'

חייך ראש הכולל במבוכה, והבין כי רבו רוצה להשיב לו. ואז השיבו רבי חיים שמואלביץ: 'נראה לי, כי ההכנה הטובה ביותר לראש השנה, היא לעמוד לעזרת רעייך. הרי ראש השנה חל בשנה זו בימי חמישי ושישי, ובוודאי רעייך נחפזת ולחוצה לערוך סעודות מכובדות לשלושת הימים - שני ימי החג והשבת שאחריהן...'

על כן, עצתי לך להתכונן כראוי לראש השנה. היא לעמוד לימינה, להיות לה לעזר. צא ונבדוק במה אתה יכול לסייע לה, אולי תוציא את הילדים לטיול קצר... תנסה לעזור לבני ביתך להכין את החג, תעמוד להם לסייע. זו ההכנה הטובה ביותר לראש השנה!'

הסיפור, המופיע בספר 'האמנות ואדברה', מלמד אותנו: גם השנה ראש השנה יחול בערב שבת. ברוב בתי ישראל כרוכה הכנת החג והשבת כשירחה רבה ועבודה מאומצת, וגם אחר כך - במהלך החג - יש לא מעט עבודה. הבה נזכור כי חסד הוא הכנה טובה ליום הדין, נרבה בעשיית חסד גם בתוך הבית פנימה, למען נזכה להתכונן כראוי ליום הגדול ולהתברך בו בשנה טובה ומבורכת!

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)

ביום מן הימים, הגיע אחד מידידיו, גם הוא תושב מודיעין עילית, לביקור בצרפת. הלה הוזמן לביקור במפעל של ר' יצחק, והגיע בדיוק כשיצא מהמפעל עוד מומחה עולמי, שגבה את שכרו היקר, אך פכר ידיו בייאוש. האורח הבחין בפניו המאוכזבות של ר' יצחק, שפיר לו בקצרה את הסיפור המוזר: המפעל ייצר בקצב אדיר, ולפתע חלה ירידה. איש אינו מבין מדוע ולמה, כל המומחים אינם יודעים את הפיתרון לתעלומה, וקצב הייצור ממשיך ויורד...

'אולי אני אכנס לנבכי המכונה כדי להבין מה הבעיה?' - התנדב האורח. 'ור' יצחק גיחך לעומתו: 'מה אתה מבין בבקבוקים, במפעלים, בהנדסה מתקדמת, בטכנולוגיה עילית?, טובי המומחים היו פה, איש לא פתר את הבעיה. מה יש לך להועיל?'

אך דווקא התשובה הזו - היא שיצרה לאורח אתגר. 'מה יש לך להפסיד?' - ניסה לדבר על לבו של ר' יצחק, 'תן לאורח לרגע למצוא כל פגע. אולי אני אצליח להבין מה קורה פה?', ר' יצחק השיב בשלילה: 'אני אוהב אותך ידידי, וגם מכבד את דעתך, עד נושא שאתה מבין בו פחות מכלום. עזוב, זה לא בשבילך...'

אך האורח לא הרפה, והוסיף להתווכח, עד שר' יצחק נכנע לנוכח עקשנותו, והשביח עבודתו את המכונה כליל. האורח נכנס, שהה בפנים דקה או שתיים, ולפתע ביצבץ ראשו החוצה. 'תן לי בבקשה מברג' - ביקש מר' יצחק, שכמעט התפוצץ מצחוק. 'תגיד לי, אתה רציני?' היה פה טובי המקצוענים, גלאי תקלות המתקדמים בעולם. מברג? זה מה שיושיע את המפעל שלי?!

שוב התחנן האורח לקבל מברג, ור' יצחק נכנע לבסוף, רק כדי שחברו יפסיק להתחנן לו בתוך המכונה, ויאפשר למפעל לשוב ולייצר... האורח נבלע בטבור המכונה עם המברג, כשר' יצחק כבר ממתין שיתייאש וייצא...

דקה ועוד דקה חולפת, ולאחר כעשרים דקות יצא האורח מצידה השני של מכונת הענק, פניו מחויכות וידי שחורות כפחם. 'תפעיל את המכונה, יצחק. תפעיל. נראה לי שהכל בסדר עכשיו...'

'ר' יצחק חשב כי חברו מהתל בו. היעלה על הדעת שעכשיו הכל בסדר? בזכות מה? בזכות חבר שלא מבין דבר ומברג קטן?! הוא שב והפעיל את המכונה, והמתין שעה, בדיוק. כסימנה הופתע לגלות:

המכונה ייצרה 3,022 בקבוקים, תוך שעה! בדיוק קצב הייצור המבוקש, זה שהוא עמל לחזור אליו כבר כמה חודשים!

זה לא יכול להיות, וגמגם ר' יצחק חליפות והחל להתנצל על הזלזול בדעת רעהו, 'זה פשוט לא יתכן... נבדוק עוד שעה מה קורה...', אך אחרי שעה, שב המספר וחזר על עצמו. יותר מ-3,000 בקבוקים, תוך שעה! קצב הייצור החלומי חזר לאיתנו, מי היה מאמין!

ר' יצחק התהלך במפעל כחולם, לא מאמין למראה עיניו. הוא ספר שוב ושוב את הבקבוקים, ולא האמין... על אתר נישג לחברו הטוב, טפח על כתפו בידידות והודה לו בחום. 'תספר לי, אתה חייב. מה היה שם? מה תיקנת? מה עשית? מה גילית שלא גילו טובי הטכנאים? מה תיקנת שלא הצליחו לתקן גדולי המומחים?'

חיך האורח חיוך מסתורי, והשיב תשובה גאוונית בפשטותה:

'תשמע. כשסיפרת לי את הסיפור המלא, חשבתי לעצמי מה יכולה להיות הסיבה. את התשובות החכמות של הטכנאים אינני יכול לדעת, אלו כבר בדקו את המנועים, הכרטיסים האלקטרוניים, המשאבות וכל היתר... אמרתי לעצמי שהבעיה טמונה במקום אחר, אולי הכי פשוט ושגרת...'

כשנכנסתי לקרבי המכונה, לא חיפשתי משהו מסוים, אלא פשוט הבטתי סביבי לראות אם הכל תקין, אולי קרה משהו בשנים החולפות. ראיתי שחלק מהברגים התרופפו, הרעידות הרבות של המכונה שחררו את הידוקים החזק, והסקת שכנראה המכונה הולכת ורועדת יותר כל העת, ובעקבות זאת הברגים מוסיפים להתרופף, והתוצאה הבלתי נמנעת היא - שהמכונה מייצרת פחות...

ביקשתי מברג, ועברתי בורג אחר בורג, למלאו אורך, גובה ורוחב המכונה. חיזקתי אותם אחד אחד, בחריצות, בעקביות. לא ויתרתי לאף בורג, גובה או רוחק - הגעתי אליו, סובבתי אותו, הידקתי אותו כמקדם. ואת התוצאה - עיניך הרואות...'

ר' יצחק לחץ את ידו, והודה לו בחום. בשבוע שאחרי גם שלח לו מתנה ענקית. הן הוא שהיה לימינו להושיעו, ופעולתו - היא שהצילה את תפוקת הייצור במפעל...

את הסיפור שמענו ממקור ראשון, זה לא משל אלא סיפור אמיתי, אך המסר שבו מאיר כברק:

ימים אלו, כל יודי מבקש להתחזק. אך לא פעם, המחשבה שאנו נדרשים לעשות מהפכות אדירות מאיטה את צעדינו, החשיבה כי עלינו להיכנס לנבכי עניינים מורכבים ולטפל בהם משורשם - גורמת לנו להירתע, לחשוב שזה לא שייך אלינו. אך האמת היא, שלא צריך לעשות מהפכות גדולות, אלא פשוט לחזק את הברגים, לחזק את בדיקי הנפש...

לעקוב אחר הלימוד שלנו, לראות מה אפשר לשפר, מה ניתן להוסיף. לבחון את תפילתנו, לראות היכן ניתן לחזקה, להופכה ליותר ראויה, למושלמת. לוודא כי אנו עושים חסד כיות, להבטיח שאנו שומרים על טהרת העיניים, האוזניים והפה. פשוט לעבור נושא אחר נושא, ולראות מה ניתן להוסיף בו, כיצד ניתן לחזקו, איך מהדקים את ברגיו...

וכך אומר המדרש בפרשת בהר, הכוונה לשב בתשובה: 'אם היה רגיל לשנות פרק אחד - ישנה שני פרקים, אם היה לומד דף אחד - ילמד שני דפים'. לא צריך להלך בגדולות, לא צריך לחפש מהפכות. צריך רק לחפש את הפעולות הפשוטות, היזומיות, ולבדוק כיצד ניתן לחזקן ולשפרן.

עכשיו הזמן לבחון, להתעמק. לראות מה התרופף, מה טעון חיזוק. עכשיו זו ההזדמנות השנתית לחזק את קיום רצון ה' בכל נימי נפשנו. להשיב את המפעל הרוחני שלנו לקצב הייצור המלא, להגיע לראש השנה כשהכלים הרוחניים שלנו מתפקדים כנדרש. הבה נתחזק לבחון את מעשינו ודרכינו, ונזכה להיכנס לשנה החדשה זכים ונקיים, לעשות רצון הבורא תמיד!

עשרה יהודים שאינם מניין?

מונסי שבארצות הברית, ליל ב' של סליחות, 10:3 לפנות בוקר. ר' פנחס השכים לקום כבר בשעה זו, ביקש לשים את פעמיו לאמירת הסליחות בבית המדרש של רבו, הרה"ק רבי חיים זאנוויל מריבניץ ז"ע, שנודע כצדיק נשגב בקדושתו. ידוע ידע כי הרבי מקפיד לומר תיקון חצות בשעת חצות במשך שעות ארוכות, ומיד אחריהן הוא פותח באמירת הסליחות, בתנאי שיש מניין. ולא תמיד היה בשעת לילה כה מאוחרת... לפיכך, בדרכו לבית המדרש, עבר ר' פנחס דרך בית נכנסת מקומי, חיפש אולי יש עוד מישהו שיכול להצטרף. מיד כניסו, הבחין ביהודי היושב בירכתי בית הנכנסת, וספר הסליחות פתוח לפניו. בדיוק בדף הראשון... 'רבי יהודי! צה"ל ר' פנחס לעומתו, 'מה לך אומר סליחות ביחידות, הרי בקושי התחלת! בוא עמי וניסע יחדיו לומר את הסליחות עם הרבי, אני אסייע אותך הלך וחזור...'

על אתר קפץ האיש ועלה לרכב, והשניים הגיעו לבית המדרש. הם גילו כי אכן יש בבית המדרש שמונה יהודים חוץ מהם, הם אלו שמשלימים את המניין, הרבי יוכל לגשת לעמוד ולהתחיל בסליחות. הרבי הבחין מיד כי המניין כבר התכנס, התעטף בטליתו, וכשפניו להבים ניגש אל עמוד התפילה, פתח את ספר הסליחות, ו...
כלום! - - -

הרבי לא הצליח לפתוח בתפילה, לא הצליח לומר סליחות! הוא הביט אנה ואנה, נשא מבטיו אל היהודים שמסביב, ומצחו נחרש קמטים. הוא לא מצליח לומר סליחות! מבקש הוא לפתוח 'אשרי יושבי ביתך', אך משהו בעייתי, הוא לא מסוגל להתחיל...

בית המדרש שקט. כולם מביטים במתח, לא מבינים את פשר העיכוב. הרבי ניגש שוב ומנסה לפתוח, ואומר את המילה הראשונה אך עוצר מיד. הוא מסתובב לעבר הקהל, סוקר את כולם במבט חד, וכל הנוכחים מסמיקים ומחויירים חליפות. מי הוא זה ואיזה הוא שבשלו הסער הגדול הזה?

דקות ארוכות של מתח חולפות עוברות, כולם מביטים ברבי בעיניים תמהות ומבולבלות, ואף הרבי מביט בהם שוב ובוחר אותם אחד לאחד. הוא ניגש שוב אל העמוד, מנסה להתחיל מחדש, אך ניכר כי משהו מעכב בעדו, והוא לא מתחיל!

מה קורה כאן? אימה וחרדה נופלות על כל המשתתפים במניין. מה קרה? למה הרבי לא יכול לפתוח באמירת הסליחות?

לפתע, שב הרבי והיטיב את פניו אל הקהל, ושאל בקצרה: 'יש כאן מישהו שכבר אמר סליחות?' - כולם הנהנו בראשם לשלילה...

הרבי הוסיף והתעטף בשרעפים, ניסה שוב להתחיל, ומשלא עלה הדבר בידו - פנה שוב לקהל: 'אולי יש מישהו שכבר אמר היום סליחות?', כולם החליפו מבטים. לא! אין כאן איש שכבר אמר סליחות!

לפתע הררה האורח: 'אולי הכוונה אליי? הרי אמרתי כמה פסוקים ראשונים...', וכשראה כי הרבי מוסיף להתעכב, ניגש אליו ולחש: 'אני כבר התחלתי, אמרתי רק כמה פסוקים ראשונים...'

'אכן נודע הדבר!' - אמר הרבי, 'עכשיו הבנתי הכל... אין לנו מניין של אנשים שלא אמרו סליחות!'

'אין מניין?!' - תמהו כולם לעומתו. 'הרי ניצבים כאן עשרה יהודים שלא אמרו סליחות! וכאן חשף הרבי סוד טמיר: 'אכן נמצאים כאן עשרה יהודים, אך אחד מהם כבר התחיל לומר סליחות, והוא כבר מוצב במקום אחר לחלוטין, שונה מכל חברי המניין. כי כשיהודי רק מתחיל באמירת הסליחות, ולו אם אמר כמה פסוקים בודדים - הרי הוא כבר מרוצה לה' ומפוייס עמו שבעתיים, הוא לא נמצא איתנו באותו מצב!'

מדהים, כמה גדולה היכולת של פסוקים אחדים מתוך הסליחות, לאן הם מובילים אותנו. הצדיק, בחושי הרוחניים החדים, חש בכך, הרגיש כי יש כאן מישהו שכבר שקפץ מדרגה, שהתקדם צעד לקראת אביו שבשמים, הודות לכמה פסוקים בלבד שאמר!

מסיפור זה, המופיע בקונטרס 'לב שומע', מתברר שבימים אלו, כל פסיעה, כל התקדמות, כל רצון, כל פסוק, כל תפילה - הם מקפצות רבות עוצמה, והם המפעילים מנועי התקרבות אמיתית וזכה לאבא שבשמים. הבה נצל את ימי הסליחות, הבה נעריך אותם כראוי. אלו ימי הזדמנות בהם כל פעולה קטנה, כל מעשה טוב, כל תפילה - הם שינוי דרמטי, משרדגים את מעמד האדם וקירבתו לאלוקי שבעתיים!

הבה נעריך את המתנה היקרה הזו, את מתנת הסליחות. הבה נתרכז בכוונה בכל מילה בהן, הבה נאמץ את התפילות והפיוטים, נשקיע בהם מחשבה וכוונה, נאמרם בהתלהבות ובדבקות. כי כל שורה, כל פסוק וכל מילה - הם התקרבות רבה והתפרקות עזה על אבא שבשמים, בשונו אליו לחדש אהבה כקדם!